

УДК 130.122(477)

Білецька В. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ДУХОВНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ В. ЛИПІНСЬКОГО В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ І. МІРЧУКА

У статті проаналізовано погляди І. Мірчука на філософську доктрину В. Липинського через призму української духовності і ментальності. Ключовим компонентом української духовності, що позначався на розвитку державно-політичного життя української нації, І. Мірчук називав антеїзм. Саме ця характеристика об'єктивного духу українського народу, на думку мислителя, стала причиною як позитивних, так і негативних тенденцій становлення державності. Тісна пов'язаність українців із землею дала підстави В. Липинському наділити роллю носія модерної української державності саме селянина-хлібороба. До того ж заслуга В. Липинського, на думку І. Мірчука, полягала у тому, що він поставив свою національну теорію державності на власні рушійні сили. Ще однією ознакою духовності українців, на яку особливу увагу звернув І. Мірчук, була ідея месіанізму, сформована В. Липинським. І. Мірчук одним із перших пояснив суть цієї концепції мислителя, яка полягала у тому, що провідна верства, а за нею ціла нація, вважають себе покликаними вищими силами здійснити в історії людства надзвичайно важливу, наперед визначену місію. Месіанізм В. Липинського І. Мірчук визначав як форму любові до ближнього, перенесеної зі сфери індивідуальних взаємовідносин на великі маси народів.

Ключові слова: антеїзм, духовність, нація, держава, державність, месіанізм.

В статье проанализированы взгляды И. Мирчука на философскую доктрину В. Липинского через призму украинской духовности и ментальности. Ключевым компонентом украинской духовности, который отражался на развитии государственно-политической жизни украинской нации, И. Мирчук называл антеизм. Именно эта характеристика объективного духа украинского народа, по мнению мыслителя, стала причиной как позитивных, так и негативных тенденций становления государственности. Тесная привязанность украинцев к земле дала основания В. Липинскому наделять ролью носителя современной украинской государственности именно крестьянина-хлебороба. К тому же заслуга В. Липинского, по мнению И. Мирчука, заключалась в том, что он поставил свою национальную теорию государственности на собственные движущие силы. Еще одним признаком духовности украинцев, на который И. Мирчук обратил особенное внимание, была концепция мессианизма, сформированная В. Липинским. И. Мирчук одним из первых объяснил суть этой концепции мыслителя, которая заключалась в том, что ведущие слои общества, а за ними целая нация, считают себя призванными высшими силами осуществить в истории человечества чрезвычайно важную, заранее определенную миссию. Мессианизм В. Липинского И. Мирчук определял как форму любви к ближнему, перенесенную из сферы индивидуальных взаимоотношений на большие массы народов.

Ключевые слова: антеизм, духовность, нация, государство, государственность, мессианизм

The article analyzes the views of I. Mirchuk on the philosophical doctrine of V. Lipinsky through the prism of the Ukrainian spirituality and mentality. I. Mirchuk called the antaeism a key component of the Ukrainian spirituality, which affected the development of the state-political life of the Ukrainian nation. That particular feature of the objective spirit of the Ukrainian people, according to the thinker, has been the cause of both positive and negative tendencies in the formation of statehood. The close connection between the Ukrainians and the land afforded ground for V. Lipinsky to give the role of the bearer of the modern Ukrainian state to the peasant farmer. In addition, the merit of V. Lipinsky according to I. Mirchuk, was that he put his national theory of statehood on his own motivations. Another sign of the spirituality of Ukrainians, to which I. Mirchuk drew particular attention, was the concept of messianism, formed by V. Lipinsky. I. Mirchuk was one of the first, who explained the essence of this concept of the thinker, which was that the leading stratum, and the whole nation behind it, consider themselves called by the highest forces to make an extremely important, predestined mission in the history of humanity. I. Mirchuk defined V. Lipinsky's messianism as a form of love for his neighbor, transferred from the sphere of individual relationships to the large masses of peoples.

Key words: antaeism, spirituality, nation, state, statehood, messianism.

На процес становлення держави впливає велика кількість факторів. Серед них – специфічні риси духовності народу, які формують індивідуальне, неповторне обличчя нації і держави. Побудова української національної держави була найвищою суспільно-політичною цінністю та метою усього життя одного із найвідоміших українських мислителів

початку ХХ століття В. Липинського (1882–1931). У своїх працях «Україна на переломі 1657–59» (1920), «Замітка до історії українського державного будівництва в XVII столітті» (1925), «Листи до братів-хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму» (1926) він висловив ряд концептуальних ідей, які зараз як ніколи є актуальними для українського суспільства у період вирішення політичної, економічної та духовної кризи. Важко не погодитися із сентенцією І. Мірчука про те, що цей мислитель «займає окреме місце серед визначних одиниць, що витиснули глибоке п'ятно на сучасній українській дійсності і котрих значення для майбутнього цілої нації оцінять доперва слідуючі покоління» [5, с. 186].

Першопочатково теоретична спадщина В. Липинського стала об'єктом аналізу вчених української діаспори. Серед них варто згадати праці Д. Дорошенка, С. Шемета, О. Назарука, І. Мірчука, Д. Чижевського, розвідки яких поклали початок липинськознавства. В силу існуючих радянських ідеологем до 1990-х років спадщина В. Липинського практично не досліджувалася. Значним поштовхом до поглиблення студій про філософську доктрину В. Липинського у незалежній Україні стало проведення наукової конференції «В'ячеслав Липинський: історико-політологічна спадщина і сучасна Україна» (1992 р.). У ній взяли участь як зарубіжні, так і вітчизняні вчені. Так, зокрема, Ю. Вільчинський, Н. Яковенко, В. Потульницький, Т. Андрусак, М. Попович дослідили проблеми, що стосувалися філософських, історіософських аспектів теоретичної спадщини мислителя. Аналізові наукового та політичного доробку видатного українського науковця присвячена й низка дисертаційних досліджень, захищених протягом останніх двох десятиліть переважно з політологічних і філософських спеціальностей. Це, насамперед, роботи І. Передерій, І. Тукаленко, Г. Остапчук, С. Бондарук, М. Гордієнко.

Однак незважаючи на потужний масив існуючої наукової літератури в галузі липинськознавства, деякі аспекти філософської доктрини мислителя все ж залишаються малодослідженими і потребують більш детального вивчення. До таких належить питання впливу національної духовності, ментальності українського народу на особливості політичного розвитку держави. Значну увагу цій проблемі приділив філософ в екзилі Іван Мірчук у своїх розвідках «Світогляд українського народу. Спроба характеристики», «Месіанізм Липинського», «Напрямки української культури» тощо, в яких вперше почав говорити про те, що кожна творчість, у тому числі і мистецтво політики, ґрунтується на власних духовних основах.

Мета даної статті полягає у висвітленні поглядів І. Мірчука на політичний розвиток держави та вплив на нього української духовності у філософській доктрині В. Липинського.

Після української революції 1917–1920-тих років В. Липинський починає міркувати про причини її поразки, одночасно висловлюючи погляди на майбутнє української держави. Ці роздуми знайшли відображення у його праці «Листи до братів-хліборобів» [2]. У ній мислитель аналізує ті внутрішньо- та зовнішньополітичні труднощі, з якими зіткнулася українська інтелігенція у своєму прагненні політичної незалежності. «Листи до братів-хліборобів», а також ряд інших праць науковця є основою, в якій знайшла своє вираження політична концепція В. Липинського. В її основу було покладена ідея держави та нації. Держава для В. Липинського була абсолютною цінністю та найвищою формою організації суспільства. У вступному слові до своєї праці «Листи до братів-хліборобів» він зазначав про те, що духом цієї книги є поняття «державництво і патріотизм» [2, с. 13]. Обґрунтовуючи теоретичні питання державного устрою, дослідник ототожнював поняття нації та держави. Вчений виступав за створення самостійної держави в етнічних межах розселення українського народу, зауважуючи, що «у даний момент, ніхто в Європі сильної і великої Української Держави собі не бажає. Навпаки, є багато сил, що власне зацікавлені в тому, щоб ніякої України не було, або щоб вона була якнайслабша <...> Ніхто нам не збудує держави, поки ми самі її собі не збудуємо і ніхто з нас не зробить нації, коли ми самі нацією не схочемо бути» [2, с. 13]. На цій підставі він доходить висновку, що українська держава повинна бути національною, адже держава, особливо національна, здатна відігравати вирішальну роль в організації, управлінні та обороні суспільства. Без держави немає нації, а є лише народ в етнічному сенсі.

Термін «нація», на думку В. Липинського, є формотворчим елементом державотворчого процесу. Своє твердження історик аргументує спільним для всіх народів на території України культурно-історичним досвідом, незважаючи на культурне чи етнічне походження останніх, що і має стати міцним фундаментом для відродження незалежної держави. В історії всіх націй, за

словами мислителя, завжди точилася боротьба між утворюючими і руйнуючими, об'єднуючими і роз'єднуючими чинниками. А відтак націогенез може проходити або конструктивним або дегенеративним шляхом [2, с. 15].

Така основа національної ідеї, на думку І. Мірчука, впливає у В. Липинського з його психологічного розуміння нації. Сам історик з цього приводу зазначав: «В основі поняття нації лежить містичне ядро <...> І довести факт існування нації раціоналістичними методами неможливо. Ще менш можливо раціональними методами усвідомити якусь націю. Саме відповідна політична форма вияву несвідомої, містичної, ірраціональної волі народу до вільного, незалежного існування і є державністю» [2, с. 83–84]. «Тобто в державі, – за словами В. Липинського, – відбувається сублімація несвідомого в свідоме, ірраціонального в раціональне, містичного в реальне. І лише тоді, коли українська нація зможе “стихийну свідомість” (як почуття національної індивідуальності) поставити в такі зовнішні умови розвитку, щоб вона стала свідомою ідеєю, зрозумілою і дорогою для наших мас так само, як розуміють і кохають свою національну ідею інші великі розвинені європейські нації, українці стануть модерною європейською нацією» [2, с. 85].

Вже саме трактування В. Липинським поняття нації дає можливість говорити про ймовірність існування взаємозв'язку народного духу (який часто виражається у формі несвідомого вияву волі до чогось) з політичним розвитком держави. Свого часу Д. Чижевський зауважував: «Треба серйозно задуматись над тим, чи не виявляє теорія нації В. Липинського певних глибших мотивів українського народного духу, – в протилежність до тих західноєвропейських теорій, що висувують на перший план в понятті нації державу, расу, мову, національну свідомість тощо» [6, с. 231].

Найважливішу роль у консолідації держави В. Липинський відводив селянам-хліборобам. Саме їхній культурно-історичний досвід проголошувався стрижневим принципом об'єднання і розвитку нації. Україна, на думку громадського діяча, не зреалізувалася в повній мірі як держава хліборобська через те, що «на цьому фатальному пограниччі між цивілізацією плуга і цивілізацією степу всі свої войовничі державні елементи ми досі віддавали кочовій Москві, а найбільше культурні верхи елементів хліборобських ми віддавали Польщі» [2, с. 175]. Проте з іншого боку, зауважує І. Мірчук, Україна стала посередником між духовним світом Заходу та Сходу.

Безпосередній вияв культури землі дає розуміння перспективи того аспекту української духовності, який пізніше назвуть українським антеїзмом. І. Мірчук наголошував на тому, «що український нарід є виключно селянським. Український селянин цілою своєю історією врісся в землю» [5, с. 240]. Саме так І. Мірчук визначає духовне обличчя, що має українець з огляду на соціальну структуру суспільства, яка склалася станом на першу половину ХХ століття. І саме В. Липинському, на думку І. Мірчука, вдалося здійснити теоретичне оформлення та дати оцінку тісному зв'язку хлібороба із землею. Він першим з-поміж українських мислителів свідомо та дуже виразно підкреслив цю смислову частину національного світогляду українського народу. Наголошуючи на особливій ролі цього антеїзму як головного компонента української духовності, І. Мірчук надає йому універсального, а подекуди й месіаністичного значення, зауважуючи, що найбільшим злом більшовицької дійсності був антагонізм між зовнішнім та внутрішнім світом, між суб'єктом і об'єктом, між природою та людиною, метою якого була перемога над природою, а не її повне розуміння [1, с. 62].

Відповідаючи на питання про консолідаційний потенціал українського етносу, можна з повним правом стверджувати, що такою засадою є універсалізм хліборобського світогляду. З цього приводу філософ І. Мірчук писав: «Універсалізм як загальнолюдське всезобов'язуюче універсальне право, властивий хліборобу, адже передбачає обов'язок усіх працювати і шанувати людину за її невтомну працю, поважати інших за такі ж самі якості» [1, с. 241].

Провідними рисами світобачення хліборобів В. Липинський вважав ідеалізм, ірраціоналізм та свободу, пошанування прав іншої людини й побожність, почуття справедливості та дисципліну, «усвідомлення духа», «своєї духовної окремішності», пояснюючи це особливостями їхнього способу життя. Він зазначав: «Хлібороб, співпрацюючи і співживучи з природою, має виразне почуття різності й ієрархії всесвіту та присутності у всесвіті невідомих сил, які людина своїм розумом може відчувати, але керувати якими не в

стані <...> Звідциль ірраціональна, метафізична релігійність і віра в Бога у хлібороба...» [4, с. 268-269].

З релігійною компонентою філософської доктрини В. Липинського пов'язана ідея месіанізму, яку І. Мірчук вважав однією з особливостей української духовності та загалом усього слов'янства. Означена ідея не знайшла відображення в історіографії та розроблялася І. Мірчуком вперше. Під месіанізмом мислитель розумів віру в окрему, надзвичайно важливу і лише провидінням визначену місію народу, який, вважаючи себе носієм нових ідей, має виконати в історії людства точно визначену роль. Месіанізм як віра в окрему вищу місію, за словами науковця, проявляється насамперед у народів, які довгий час мали або ще й тепер мають свою державу, а також у народів, які втратили самостійність, але зберегли дух незалежності та бажання відродити втрачену державність [5, с. 347].

За І. Мірчуком, джерела месіанізму та державницької ідеї, які упродовж історичного процесу існували у парі, беруть свої витoki у релігійних почуттях та пов'язаному з ними містицизмі. В. Липинський, за словами мислителя, правильно зауважує про те, що власне «проявів месіанізму в історичному процесі маємо стільки, скільки було і є на світі державних націй» [2, с. 366]. Посилаючись на розвідки історика, слов'янознавець наголошує на тому, що свої витoki ідея месіанізму бере із традицій іудейського народу Ізраїлю, буття і небуття якого побудоване на релігії, а форма державного устрою тісно переплетена із релігійною ідеєю.

Сам І. Мірчук був переконаний у тому, що серед народів класичної старовини, греків і римлян ідея месіанізму не могла знайти відповідного відгуку, адже ці народи не цікавилися долею своїх сусідів варварів до тої міри, щоб проповідувати їм дорогу до кращого майбутнього. Що ж стосується іудеїв, то в умовах занепаду значення богів старовини у греко-римської цивілізації «християнська релігія богообраного народу з її сильно виробленим почуттям любові до ближнього стала відповідним ґрунтом для розвитку месіаністичної ідеї в тому розумінні, що обраний народ був не тільки готовий повести людство до більшої досконалості, але також мав добру волю на випадок потреби взяти на себе й найтяжчі жертви [5, с. 348]. «Таким чином, – резюмує науковець, – месіанізм є формою любові до ближнього, перенесеної із сфери індивідуальних взаємовідносин на великі маси народів. Не почуття вищості, свідомість якогось виняткового становища, форма, яка стала внаслідок людської слабості до певної міри дійсністю протягом історичного процесу, а любов до слабшого, біднішого брата має бути основним тоном, провідною думкою кожного месіанізму» [5, с. 348].

Теоретичним підґрунтям месіанізму І. Мірчук називав романтизм ХІХ століття, який, базуючись на філософії Г. В. Ф. Гегеля, поклав початок доволі стрімкому розвитку літературного життя у слов'янських народів. Найбільше вплив романтизму, за словами дослідника, помітний у творчості поляків, чехів та росіян. Що стосується українського ґрунту, то тут І. Мірчук в цілому погоджується із сентенцією В. Липинського з цього приводу: «Початки нашого месіанізму ми постійно мали, коли намагалися стати реальною державною нацією. Отже, в князівській державі, яка дала початок ідеї Святої Русі, потім в козаччині, в цьому, як вона себе називала – племені Яфетовім, в цих лицарях Хреста Святого, що себе вважали за авангард християнства у боротьбі з невірними, врешті в часах відродження наш месіанізм зароджувався в ідеях Кирило-Мефодіївського братства!» [2, с. 366]. Саме їхню «Книгу буття українського народу» І. Мірчук називав зовнішнім виразом месіаністичних змагань, Законом Божим, який був створений для пропаганди ідей братства та його ідеології.

Визначаючи різницю між представниками українського месіаністичного руху та іншими слов'янськими месіаністами, філософ наголошував на тому, що «коли у польських, російських і навіть чеських письменників бачимо самосвідомість, впевненість у власних силах і віру в здібність власного народу виявити людству нові правди, то в українських братчиків ці бадьорі тони зовсім замовкли, а їхнє місце зайняли головно чуттєві елементи, любов до брата, кволе та нещасне нарікання і безнадійний плач» [5, с. 349].

Причину такого відмінного характеру месіаністичної творчості в українців І. Мірчук вбачав, у першу чергу, в цілковитому занепаді державницької ідеї та державницьких традицій в українському суспільстві ХІХ століття, у відсутності віри у власні сили, віри в те, що «українська держава має бути, що український народ не гірший за інші європейські народи». Причиною того, що український месіанізм у ХІХ столітті був тільки відображенням чужих

настроїв, які не знаходили в українській душі відповідного резонансу дослідник називав «відсутність глибокого переконання, що й нам (українцям) призначена долею визначна роль в процесі світових подій» [5, с. 349]. З цього приводу В. Липинський зазначав: «Український месіанізм пропав. Він затоптаний в болото тими, що не горіли вірою і не хотіли достойно і якомога найкраще виконати велику роль, яка судилася Україні на світі, а тільки спекулятивно оглядались за таким потягом поступу і революції, який би підчепив при нагоді Україну і автоматично вивів її на поверхню життя, даючи її провідникам можливість, окрім рідних галушок, вкушати ще й плоди світової цивілізації» [2, с. 366].

Цінність концептуальних положень В. Липинського І. Мірчук вбачає в тому, що останній абсолютно чітко, всупереч настроям українського громадянства та його національній традиції, висунув думку про посланництво України у світовій історії. В. Липинський, будучи глибоко переконаним у неминучості становлення української держави, приписує Україні світову історичну місію, яку їй дав до виконання серед інших держав і націй Великий Бог, і показує те місце, яке їй судилося зайняти серед сім'ї народів [3, с. 20]. На думку І. Мірчука, досконалий синтез Сходу і Заходу В. Липинський вміщує у коротку формулу, де узагальнює саму суть української месіаністичної ідеї: «від дня нашого народження на нашій землі відбувається перехрещування впливів Сходу і Заходу, двох відмінних культур, світоглядів, понять і цивілізацій; з поборюванням цих впливів під гаслами повного винищення одного або другого зв'язані всі періоди нашої руйни, а з їхнім гармонійним поєднанням – періоди нашого розквіту, нашого існування в якості окремої та глибоко індивідуальної нації. Реальним історичним досвідом Бог вказує нашій свідомості наш духовний шлях, якого не можна точно сформулювати в параграфах, але який кожен з нас може відчувати інстинктивно, йдучи по ньому з усією твердістю своєї віри» [4, с.53–54].

І. Мірчук, беручи за основу дослідження В. Липинського, визначає ті зовнішні причини, які сприяють орієнтації України на Схід та на Захід. Серед них філософ називає, насамперед, співпрацю спольщеної шляхти та зросійщеного поміщицтва в межах української держави. «Але щоб ця зросійщена і сполонізована верства, – продовжує далі дослідник, – повернулася у лоно давньої, однак забутої вже батьківщини, щоб вже навіть поляки і росіяни вірно служили державі, на території якої вони живуть, то ця держава повинна мати моральні цінності, якусь притягаючу силу» [5, с. 351]. І цією прилягаючою силою, яку В. Липинський дав українській нації та майбутній українській державі, І. Мірчук називає месіаністичну ідею. У цьому ключі, ніби резюмуючи усе вищесказане, І. Мірчук зазначає наступне: «Маючи в своїй нації Схід та Захід, одну і другу Церкву, один та другий історичний напрям, ми повинні, якщо хочемо бути нацією, постійно гармонізувати у собі ці два напрями під гаслом єдності та індивідуальності. Без такої гармонізації, ми гинемо як нація: підпадаємо не через чужу зброю, а через власний внутрішній розклад під впливи східної Москви чи західної Польщі. Гинемо, покарані за невиконання того завдання, яке дане лише нам, бо ці дві душі наших сусідів не можуть виконати його через свою східно-православну та західно-католицьку ексклюзивність» [5, с. 351].

Таким чином, проаналізувавши погляди І. Мірчука на філософську доктрину В. Липинського через призму української духовності і ментальності, можемо виокремити компоненти об'єктивного духу українського народу, які впливали на політичний розвиток держави. До них, насамперед, варто віднести антеїзм, що став основою для формування інших характеристик української духовності. У цьому контексті головна заслуга В. Липинського, на думку І. Мірчука, полягала у тому, що він поставив свою національну теорію державності на власні рушійні сили, зробивши селянський стан носієм модерної державницької ідеї. Водночас мислитель наголошував на негативній ролі родючої землі і бачив у ній одну з причин української бездержавності. До цих же причин відносив В. Липинський такі особливості української ментальності, як відсутність войовничості у намаганні отримати владу, релігійність та романтизм. Однак однією з основоположних та практично не досліджених ідей, пов'язаних з релігійною компонентою, І. Мірчук називає ідею месіанізму В. Липинського. Цінність концептуальних положень мислителя І. Мірчук вбачав в тому, що В. Липинський абсолютно чітко, всупереч настроям українського громадянства та його національній традиції, висунув думку про місію України у світовій історії. Розвідки І. Мірчука доводять, що політична доктрина В. Липинського була спрямована, насамперед, на утвердження ідеї політичної

інтеграції українського громадянства у європейське співтовариство на основі територіального патріотизму як запоруки її суспільно-політичного процвітання та могутності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кульчицький О. Іван Мірчук – дослідник української духовності / О. Кульчицький // Хроніка-2000. – К. : Український письменник, 2000. – Вип. 37–38. – С. 54–66.
2. Липинський В. К. Листи до братів-хліборобів: Про ідею і організацію українського монархізму / В. Липинський // Липинський В. К. Повне зібрання творів, архів, студії. – К. ; Філадельфія : Ін-т Східноєвропейських досліджень НАН України ; Східноєвропейський дослідний ін-т ім. В. К. Липинського, 1995. – Т. 6. – Кн. 1. – 471 с.
3. Липинський В. К. Релігія і церква в історії України / В. К. Липинський. – Філадельфія : Друкарня «Америка», 1925. – 110 с.
4. Липинський В. К. Універсалізм у хліборобській ідеології: Лист до проф. Яворського / В. К. Липинський // Історико-політологічна спадщина і сучасна Україна. – К. ; Філадельфія, 1994. – С. 267–275.
5. Мірчук І. Месіанізм Вячеслава Липинського / Іван Мірчук // Вступ до філософії / [за ред. М. Шафовала і Р. Яремка]. – Мюнхен, 2006. – С. 347–352.
6. Чижевський Д. І. Вячеслав Липинський як філософ історії / Д. І. Чижевський // Філософські твори : [у 4-х т.] / [під заг. ред. В. Лісового]. – Київ : Смолоскип, 2005. – Т. 2. Між інтелектом і культурою: Дослідження з історії української філософії. – С. 227–236.

УДК 130.2:7.01:77

Орлов О. І.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

КІНЕМАТОГРАФ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ ЯК «ДЗЕРКАЛО» КОРДОЦЕНТРИЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

У статті зроблено спробу відстежити передумови, основні рушійні сили формування специфічного українського кіно, взаємозв'язок між філософською традицією етносу та її прояв у жанрі сучасного кіномистецтва. Розглянуто проблему некомерційної орієнтації кіновиробництва та її можливих наслідків для галузі в цілому. Зроблено наголос на ментальних особливостях жанру кіно в роботах українських режисерів, досліджено можливість застосування лаканівської психоаналітичної методології щодо аналізу закономірностей «дорослішання» національного кінематографа України.

Ключові слова: кордоцентризм, менталітет, ментальність, національний кінематограф, лаканівський психоаналіз, арт-хаус.

В статье предпринята попытка отследить предпосылки и основные движущие силы формирования специфического украинского кино, взаимосвязь между философской традицией этноса и его проявлением в современном киноискусстве. Рассмотрена проблема некоммерческой ориентации кинопроизводства и ее возможных последствий для отрасли в целом. Сделан акцент на ментальных особенностях жанра кино в работах украинских режиссеров, исследованы возможности применения лакановской психоаналитической методологии для проведения анализа закономерностей «взросления» национального кинематографа Украины.

Ключевые слова: кордоцентризм, менталитет, ментальность, национальный кинематограф, лакановский психоанализ, арт-хаус.

The article attempts to trace the preconditions and the main driving forces for the formation of specific Ukrainian cinema, the relationship between the philosophical tradition of the ethnos and its manifestation in the genre of contemporary cinema art. The problem of non-commercial orientation of film production and its possible consequences for the industry as a whole is considered. The emphasis is placed on the mental features of the genre of cinema in the works of Ukrainian directors, the possibilities of the Lacanian psychoanalytic methodology in the analysis of the laws of «maturing» of the national cinema of Ukraine are explored.

Key words: cordocentrism, mentality, national cinema, lacanian psychoanalysis, art house.